

Дослідження сфери освіти на територіях, що постраждали внаслідок конфлікту

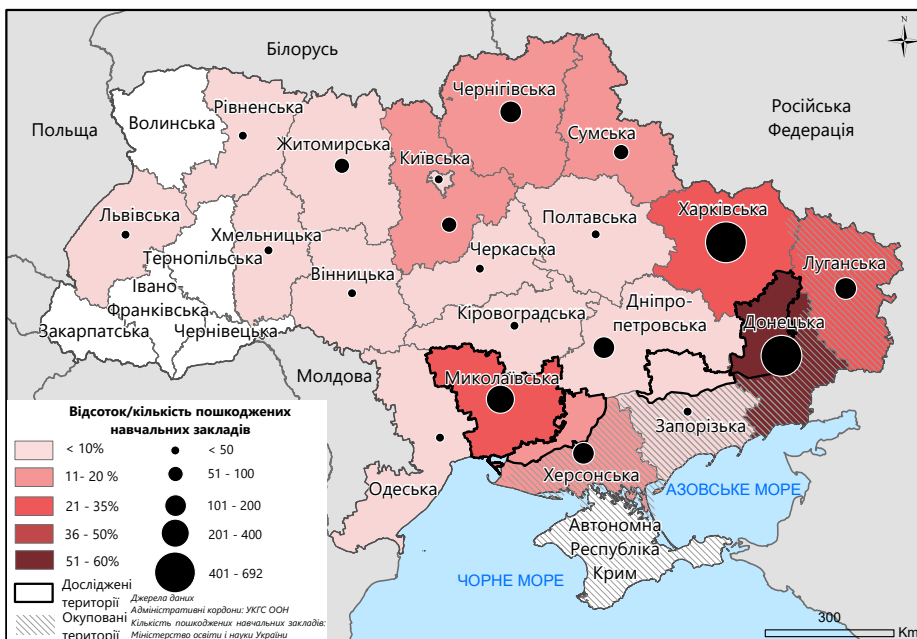
Лютий 2023 р.
Україна

КЛЮЧОВІ ТЕЗИ

- З початку повномасштабної війни у лютому 2022 року, погіршенням безпекових умов та переміщенням співробітників та учнів багато шкіл були вимушені перейти на онлайн-навчання.
- Зриви, пов'язані з війною, такі як відключення електроенергії, втрата інтернет-зв'язку та повітряні тривоги ще більше ускладнили забезпечення безперервності освіти, особливо у регіонах поблизу лінії фронту.
- Третина усіх опитаних вчителів повідомила про необхідність додаткового навчання кращим методикам онлайн-викладання.

Пошкодження та руйнування навчальних закладів

Карта 1: Зафіксований масштаб пошкоджень, завданих навчальним закладам на досліджених територіях, за областю

На цій карті показано кількість пошкоджених навчальних закладів по всій Україні станом на 2 лютого 2023 року.⁴ Області, в яких з лютого 2022 року спостерігалися найбільш інтенсивні бойові дії, мають велику кількість пошкоджених або зруйнованих навчальних закладів (див. нижче). Також це області, звідки, за даними опитувань загального населення, проведених МОМ, (див. нижче) відбулося найбільше переміщення постійного населення, та які сильно постраждали від пов'язаних з війною перебоїв у роботі комунальних служб, зв'язку та основних послуг. Пошкодження навчальних закладів та перебої з електрикою та інтернетом, зокрема, створили значні перешкоди для надання освітніх послуг по всій Україні, особливо у південних та східних регіонах.

КОНТЕКСТ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ

За даними Міністерства освіти і науки України (МОН), з початку повномасштабної війни у лютому 2022 року Запорізька, Донецька, Миколаївська і Херсонська області мали найбільші пошкодження та руйнування навчальних закладів.¹ Нині у школах Запорізької, Донецької і Херсонської областей, які досі частково окуповані та у яких тривають бойові дії, навчання відбувається виключно онлайн, а багато учнів і вчителів стали внутрішньо переміщеними особами або біженцями. Хоча доступ до освіти повільно відновлюється у східних і південних регіонах,² умови для ефективного онлайн-навчання залишаються складними, оскільки уроки часто перериваються через відключення електроенергії, нестабільний інтернет зв'язок та повітряні тривоги. Метою даного дослідження є визначення конкретних потреб вчителів та учнів у цьому контексті.

ОГЛЯД ДОСЛІДЖЕННЯ

Це дослідження спрямоване на:

- інформування гуманітарної спільноти та місцевих органів влади про проблеми, з якими стикаються школи на досліджених територіях;
- вивчення актуальних тенденцій та методик онлайн-навчання у прифронтових областях;
- краще розуміння потреб та перешкод у доступі до онлайн-освіти для учнів та педагогів.

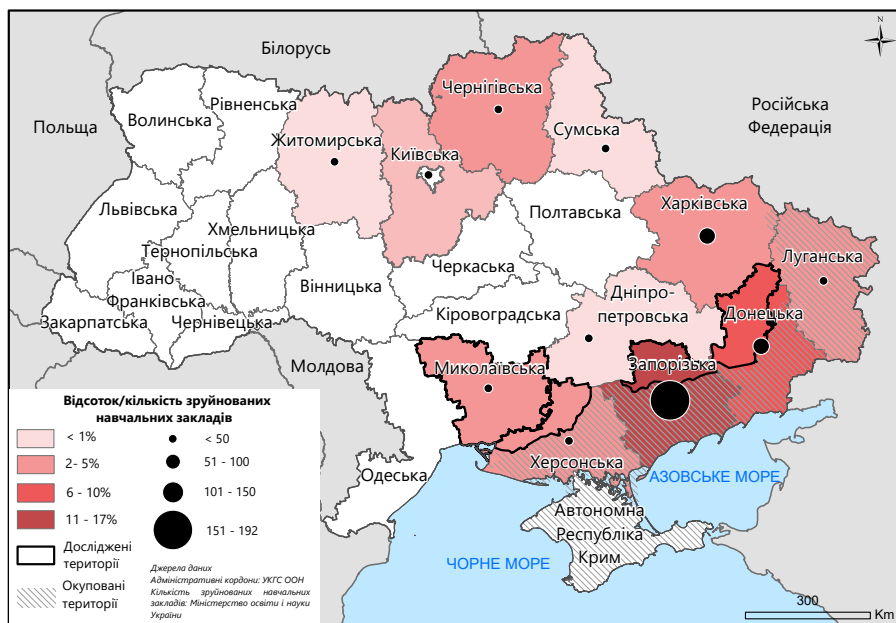
МЕТОДОЛОГІЯ

Було досліджено чотири області та проведено загалом 400 інтерв'ю з домогосподарствами і 120 інтерв'ю з ключовими інформантами серед освітян. Крім того, було проведено 16 напівструктурованих інтерв'ю з батьками дітей із інвалідністю і 8 обговорень у фокус-групах із вчителями. Отримані результати слід розглядати як індикативні.³

Карта 2: Масштаб руйнувань українських навчальних закладів на досліджених територіях, за областю

Послугуючись тим самим джерелом даних та методом розрахунку відсоткового співвідношення на досліджених територіях, що використовувалися для створення вищенаведеної карти пошкоджень навчальних закладів, ця карта відображає станом на 2 лютого 2023 року кількість та частку зруйнованих навчальних закладів з початку повномасштабної війни.⁵

Очевидно, що руйнування сконцентровані у областях, де частини території були захоплені військовими силами після інтенсивних боїв, а саме у Харківській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській та Миколаївській областях.

Вплив війни на формат навчання

Бойові дії у східних та південних регіонах спричинили кілька хвиль переміщення людей до населених пунктів, що, як вважається, є безпечнішими або де може бути житло та робота, що є ще однією з причин переміщення.⁶ Станом на 23 січня 2023 року, за оцінками МОМ, в Україні зафіксовано 5,4 мільйона ВПО, з яких 19% були з Донецької, 13% - із Запорізької та 10% - з Херсонської областей.⁷ Як зазначається у тому ж звіті, вперше з початку повномасштабної війни приблизна кількість осіб, які повернулися, перевищила кількість ВПО.⁸ Також багато домогосподарств не залишали своє основне місце проживання, навіть на територіях, що сильно постраждали внаслідок війни. Отже, такі групи населення, як вчителі та учні початкових і середніх шкіл, які є в фокусі для даного дослідження, демонструють різну поведінку переміщення, завдяки чому отримані дані відображають різноманіття досвіду та потреб.

Частка вчителів, які перемістилися з лютого 2022 року

Донецька область	77%
Херсонська область	77%
Миколаївська область	10%
Запорізька область	13%

Частка учнів, які перемістилися з лютого 2022 року

Донецька область	41-60 %
Херсонська область	41-60 %
Миколаївська область	1-20 %
Запорізька область	1-20 %

Вчителі зазначили, що є велика частка вчителів та учнів, які залучені до онлайн-освіти з інших місць, ніж їхнє постійне місце проживання до лютого 2022 року, що є наслідком високого рівня переміщення. Кластер з питань управління та координації місцями компактного проживання ВПО повідомив, що діти, які знаходяться у місцях компактного проживання і навчаються онлайн, можуть не мати окремого місця та ноутбуків, підключення до інтернету, про що йтиметься більш детально нижче.⁹ Напружена безпекова ситуація зокрема у Донецькій, Херсонській і Запорізькій областях та відносно велика

частка пошкоджених і зруйнованих навчальних закладів у цих областях призвела до того, що майже 100% навчання відбувається онлайн. Слід зазначити, що незважаючи на подібні до інших досліджених областей проблеми, у Миколаївській області аудиторне навчання починає повільно відновлюватися.

Учні з інвалідністю

Більшість батьків дітей із інвалідністю зазначила, що до початку повномасштабної війни їхні діти відвідували школу, де вони отримували додаткову підтримку відповідно до їхніх потреб.

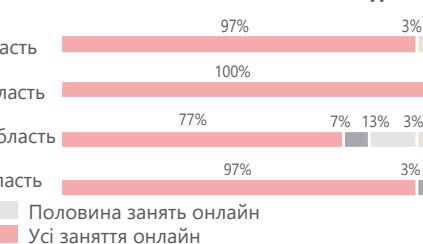
Загалом інвалідність можна класифікувати як захворювання, що впливають на слух, зір, здатність пересуватися, спілкуватися та навчатися. Поширеною практикою для дітей із інвалідністю є отримання ними додаткової підтримки у школі від вчителів.

Перехід до онлайн-навчання означав, що діти з інвалідністю не лише втратили підтримку допоміжних співробітників, а й менше спілкуються з учителями, ніж раніше.¹⁰ Ключові інформанти (KI) повідомили про зменшення кількості занять та збільшення обсягів домашнього завдання, що створює проблеми для дітей із інвалідністю на досліджених територіях, оскільки багато з них мають труднощі із самостійним навчанням.

Повідомлений формат навчання до початку війни

Формат навчання, вказаний під час збору даних

Особисті інтерв'ю з учителями

Global Affairs
Canada

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

REACH

Informing
more effective
humanitarian action

Перешкоди для онлайн-освіти

Хоча школи перейшли на онлайн-навчання задля зниження небезпеки, яка

Основні згадувані проблеми, з якими стикаються вчителі, які навчають з дому, за областю

	Донецька область	Херсонська область	Миколаївська область	Запорізька область
Безпекова ситуація вдома/біля власного дому	63%	63%	47%	40%
Перебої з електрикою вдома	90%	70%	86%	80%
Відсутність опалення вдома	3%	17%	10%	7%
Відсутність обладнання вдома	0%	10%	10%	0%
Відсутність інтернету вдома	70%	60%	48%	43%
Труднощі з програмним забезпеченням для онлайн-навчання	7%	17%	14%	3%
Труднощі з виконанням шкільної програми	10%	10%	0%	3%
Організація освітнього процесу	10%	10%	10%	7%

є в офлайн-навчанні на досліджених територіях, пов'язані з війною перебої в електропостачанні, небезпека вдома та інші фактори створюють перешкоди для безперервності освіти. Хоча так звані пункти незламності – місця, забезпечені укриттям, електроенергією та терміналами Starlink, якими може користуватися громада – є у прифронтових районах, що теоретично дає можливість освітянам (та учням) підключатися до занять, практика показує, що переважна більшість опитаних вчителів намагається проводити заняття вдома, за винятком Запорізької області, де 37% вчителів повідомили, що проводять заняття зі школи або іншого, відмінного від їхнього дому, місця.

Шість основних труднощів, з якими стикаються вчителі, які навчають онлайн

безпосередньої взаємодії зі своїми учнями. Найчастіше згадуваною проблемою було те, що викладання онлайн передбачає вміння вирішувати технічні проблеми. Респонденти, які відповідали від імені учнів, наголосили на відсутності взаємодії з іншими учнями та групової роботи як на основних недоліках онлайн-навчання. За отриманими даними, учні з інвалідністю (38%) частіше мали труднощі з концентрацією уваги на уроці, ніж інші учні (20%).

Крім факторів зовнішнього середовища, безпосередньо пов'язаних з повномасштабною війною, вчителі повідомляли про труднощі, пов'язані з відсутністю

Причини скасування/невідвідування занять, зазначені батьками учнів, переважно такі самі, як і в учителів

Причини скасування/невідвідування занять, зазначені батьками учнів, переважно відображають причини, вказані вчителями.

Аналізуючи, наскільки різний був вплив на окремі підгрупи населення, цікаво відзначити, що більша частка домогосподарств, очолюваних самотнім батьком/матір'ю,

(95%) та домогосподарств ВПО (94%) вказала відсутність електроенергії як причину скасування/невідвідування занять, порівняно з дослідженням населенням загалом (89%). Відповідно, більша частка домогосподарств, очолюваних самотнім батьком/матір'ю, (40%) та непереміщених домогосподарств (35%) повідомила про часте скасування/невідвідування занять, порівняно з дослідженням населенням загалом (33%). Безумовно, у цьому є географічна складова: Запорізька та Херсонська області, очевидно, постраждали більше, де 52% та 37% респондентів відповідно повідомили про скасування/невідвідування занять кілька разів на тиждень або частіше.¹²

Учні з інвалідністю¹¹

За даними 14 із 16 КІ, відсутність спілкування з однокласниками є обмежуючим фактором для соціального розвитку дітей з інвалідністю. Відповідно, половина КІ вказала на погіршення стосунків дитини з її сім'єю та друзями.

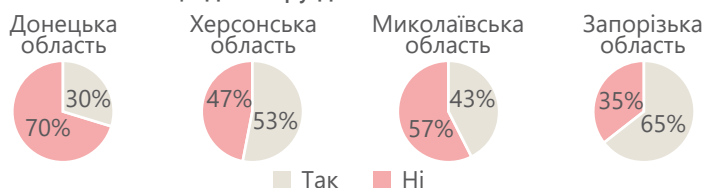
Більшість батьків зазначила, що їхні

діти переживали тривогу та стрес, що позначилося на їхній здатності зосереджуватися на завданнях. За словами деяких батьків, це разом із зниженим рівнем взаємодії з учителями вплинуло на швидкість навчання дитини та її мотивацію до навчання.

Раніше деякі діти проходили і отримували користь від фізичної реабілітації, яка була перервана з початку повномасштабної війни. Прикладами такої допомоги є логопедія, фізіотерапія, консультації дефектолога та регулярні медичні огляди.

Вплив онлайн-навчання на виконання шкільної програми

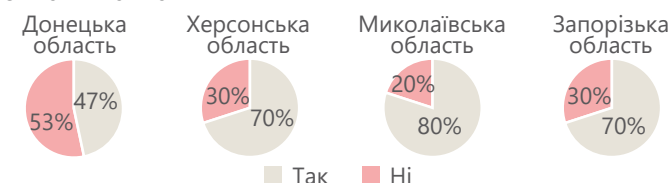
Вчителі, які повідомили про скасування занять за останній місяць до збору даних

Уроки, які було скасовано, за словами батьків учнів, за останній місяць до збору даних, за предметом (4 основні предмети)¹⁵

Вчителі, які повідомили, що змогли виконати усю навчальну програму з їхнього предмета під час онлайн-навчання

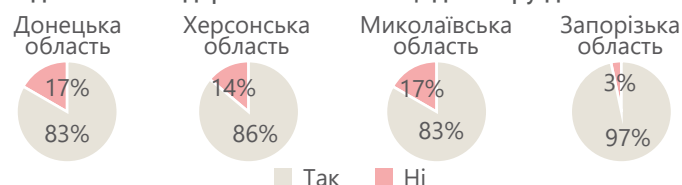
Слід зазначити, що вчителі, які належать до ВПО, частіше повідомляли про невиконання усієї навчальної програми з їхнього предмета, ніж вчителі, які належали до непереміщених осіб (43% проти 25%). Однак, загальна картина – складніша. Хоча приблизно однакова частка вчителів, які належать до ВПО, (64%) та вчителів, які не є ВПО, (60%) вказали, що вони були змушені скасувати принаймні деякі заняття за останній місяць до збору даних, причини скасування занять відрізнялися. Вчителі з числа ВПО частіше зазначали відсутність електрики та/або інтернету причиною скасування занять, у той час як вчителі, які є непереміщеними особами, частіше називали повітряну тривогу. Можливо, що труднощі з виконанням усієї навчальної програми, про які повідомили вчителі з числа ВПО, виникли внаслідок наявності у них перешкод у доступі в поєднанні з перешкодами у доступі, з якими стикалися їхні учні.

Труднощі, з якими стикалися учні, за словами вчителів

	ВПО	Непереміщені особи
Відсутність електроенергії вдома	98%	93%
Відсутність дротового інтернету	96%	78%
Відсутність мобільного інтернету	80%	77%
Відсутність пристрою з підтримкою інтернету	80%	62%
Небезпечно вдома	65%	15%

Ресурси та підтримка, доступні на момент збору даних

Вчителі, які повідомили про отримання технічної/педагогічної підтримки за 3 місяці до збору даних

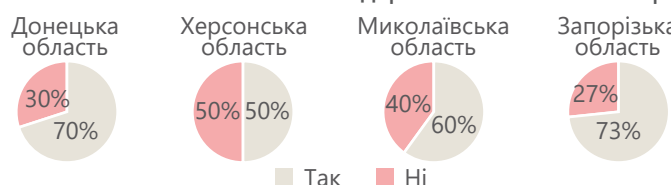

Щонайменше один вчитель з кожної фокус-групи повідомив про отримання комп'ютера, ноутбука або хромбука (з обмеженою функціональністю) від школи, а деякі учасники із Запорізької області отримали доступ до захищеного хмарного середовища.

Однак, значна меншість опитаних вчителів назвала потреби в обладнанні та програмному забезпеченні для онлайн-викладання (див. нижче).

Кілька фокус-груп обговорювали доступ до безкоштовних освітніх та комунікаційних платформ.¹³

Вчителі, які повідомили про отримання психологічної підтримки з лютого 2022 року

Більшість фокус-груп, а саме 7 із 8, згадала про потребу в ліцензійному програмному забезпеченні, про що йдеться нижче.

За інформацією МОН, вчителі мають можливості для професійного розвитку.¹⁴

Для дітей з інвалідністю

Заходи, вжиті учителями для підтримки учнів з інвалідністю на досліджених територіях

	Донецька область	Херсонська область	Миколаївська область	Запорізька область
Спеціальні класи для дітей з інвалідністю	13%	13%	7%	25%
Додаткові заняття	88%	25%	14%	33%
Адаптовані навчальні матеріали	44%	50%	57%	58%
Допомога шкільного психолога	25%	75%	50%	50%
Репетитор для дітей з інвалідністю	25%	0%	7%	8%

Деякі батьки дітей з інвалідністю зазначили, що отримували фінансову допомогу від гуманітарних організацій. Ще кілька батьків повідомили про отримання допомоги у придбанні навчальних матеріалів та канцтоварів (були названі ЮНІСЕФ та Карітас).

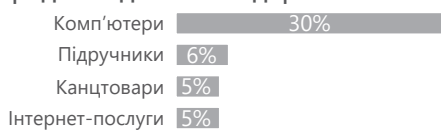
Потреби, вказані вчителями та учнями

Хоча основні перешкоди у доступі до онлайн-освіти спричинені безпосередньо повномасштабною війною, а труднощі, з якими стикаються вчителі та учні, адаптуючись до онлайн-освіти, частково є особливістю цього формату навчання, деякі потреби можна задовольнити за допомогою цілеспрямованих заходів з боку партнерів Освітнього кластера.

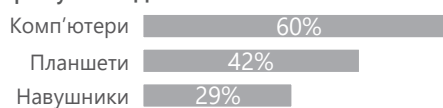
Потреби учнів

Діти та їхні сім'ї можуть стикатися з матеріальними перешкодами у доступі до онлайн-освіти. Тоді як 36% опитаних домогосподарств повідомили, що вони не змогли придбати шкільні товари для своєї дитини у поточному навчальному році, цей показник був помітно вищим серед домогосподарств із самотнім батьком/матір'ю (47%), домогосподарств ВПО (43%) та сімей із дітьми з інвалідністю (53%). Відповідно до цієї тенденції, домогосподарства із самотнім батьком/матір'ю, (47%) та домогосподарства ВПО (50%) частіше, порівняно з вибіркою в цілому (36%), зазначали брак навчальних пристроїв у дітей. Найбільш вираженою ця потреба була у Донецькій області (68%).

Основні шкільні товари, які не могли придбати домогосподарства

Основні навчальні пристрої, яких бракувало дітям

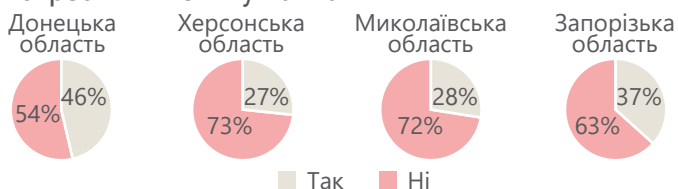
Матеріальні потреби вчителів

Тих учителів, що проводять 100% своїх занять онлайн, запитали, яких пристроїв їм не вистачає для роботи. Названі потреби схожі серед досліджених областей, але потреби у деяких пристроях відрізняються.

Пристрої, яких бракує, за повідомленнями вчителів

	Донецька область	Херсонська область	Миколаївська область	Запорізька область
Комп'ютер	38%	37%	35%	45%
Інтерактивна дошка / проєктор	10%	40%	43%	31%
Планшет	24%	43%	17%	24%
Вебкамера	21%	17%	13%	28%
Навушники	28%	13%	9%	24%
Принтер	10%	30%	4%	24%
Комп'ютерні колонки	21%	20%	4%	14%
Wi-Fi роутер	10%	20%	0%	17%

Потреби вчителів у навчанні

Третина всіх опитаних учителів повідомила про потребу в навчанні кращим методикам онлайн-викладання (секторні діаграми за областями праворуч). Половина фокус-груп обговорювала потребу в курсах підвищення кваліфікації для розвитку ІТ-навичок та предметно-специфічних навичок. Також, кілька груп згадали потребу в створенні/

пошуку педагогічних матеріалів, наприклад, аудіовізуальних та інтерактивних ігор, які б відповідали різним стилям навчання. Половина груп назвала потребу в особистому спілкуванні з колегами для підтримки професійного середовища, а дві фокус-групи повідомили про потребу в психологічній підтримці.

Потреби учнів з інвалідністю

Однією з основних форм допомоги, за якою зверталися батьки, були додаткові шкільні заняття/позакласне навчання з освітянами.

Деякі батьки вказали на потребу в допоміжних засобах для онлайн-навчання (окуляри, екрани для монітора для захисту зору, слухові апарати), на додаток до стандартного обладнання (комп'ютери/ноутбуки, графічні планшети для малювання). Крім того, вони повідомили про потребу в комфортному навчальному середовищі, зокрема у додатковому освітленні та зручних стільцях.

Додаткові потреби включали навчальні матеріали, адаптовані до різних стилів навчання, такі як тактильні математичні вправи, набори карток з картинками для розширення словникового запасу, пазли та ігри для розвитку дрібної моторики, навчальні матеріали, адаптовані для дітей з порушеннями слуху або зору, а також роздруковані з підручників.¹⁶

Згадані потреби у фокус-групах з учителями

Усі фокус-групи з вчителями вказали такі потреби в обладнанні: ноутбуки, павербанки, лабораторне обладнання для практичних наукових експериментів та реактиви/реагенти для хімічних експериментів. Що стосується витрат внаслідок переходу на онлайн-навчання, учителі обговорили потреби у підвищенні заробітної плати, відшкодування вартості інтернет-послуг та витрат на паперові підручники та інші друковані матеріали.

Тих вчителів, які в опитуванні зазначили брак пристроїв, запитували і про їхні потреби в програмному забезпеченні. 20% з них повідомили, що не мають Microsoft Office, 18% – антивірусного програмного забезпечення та 15% – ОС Windows 10+. У семи з восьми фокус-груп учителів назвали потребу в ліцензійному програмному забезпеченні, зокрема Adobe, безпечному хмарному середовищі для зберігання інформації та програмах для створення відео.

ОГЛЯД МЕТОДОЛОГІЇ

Для цього дослідження було обрано області, які, за даними Міністерства освіти і науки України, найбільше постраждали внаслідок повномасштабної війни, а також ті, що були визначені пріоритетними для Освітнього кластера. Дослідження охопило лише території, підконтрольні Уряду України на момент збору даних.

У кожній області були проведені кількісні інтерв'ю на рівні домогосподарств із щонайменше 50 домогосподарствами як для учнів початкової, так і для учнів середньої школи (по 100 домогосподарств у кожній області). Інтерв'ю було проведено методом випадково відбору телефонних номерів. В опитуванні брали участь лише домогосподарства з дітьми.

Крім того, було проведено 15 інтерв'ю з ключовими інформантами (KI) серед педагогічних працівників як початкової, так і середньої шкіл (по 30 KI у кожній області). Якісний компонент дослідження був орієнтований на учнів і вчителів початкової і середньої шкіл та включав чотири індивідуальні інтерв'ю у кожній області з батьками дітей з інвалідністю і дві фокус-групи у кожній області з педагогічними працівниками.

З огляду на обрану методологію та розмір вибірки, ці статистичні дані не можуть бути екстрапольовані на репрезентативну для всього населення частку, і тому мають розглядатися як орієнтовні.

КІНЦЕВІ ВИНОСКИ

1. Міністерство освіти і науки (МОН), Освіта в умовах надзвичайних ситуацій (станом на 30 березня 2023 року): <https://saveschools.in.ua/>
2. Згідно з цією довідкою, опублікованою департаментом Міністерства освіти і науки, доступ до освіти відрізняється між областями. Однак, загалом схоже, що шкільне навчання менше зазнавало зривів у центральних та західних областях через меншу кількість подій, пов'язаних з конфліктом, і більше шкіл у цих макрорегіонах повертаються до аудиторного або змішаного формату навчання (с. 12): https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Dovidka_pochatok_2022-2023_ZDO_ZZSO_ZPO_SQE-2022.pdf
3. Інформацію про те, чому отримані результати слід розглядати лише як орієнтовні, можна знайти у розділі «Огляд методології» на с. 6.
4. Дані зберігаються в обласних державних адміністраціях, а агреговані показники публікуються Міністерством освіти і науки. Наприклад, у Запорізькій області кількість пошкоджених закладів показана у відсотках від загальної кількості навчальних закладів у області та включає пошкоджені заклади на окупованих територіях. Однак, отримати достовірні дані для територій, непідконтрольних Уряду України, складно, і ці відсотки слід вважати лише орієнтовними.
5. Інформація, отримана від партнерів Освітнього кластера, які контактують з державними органами управління освітою, свідчить про те, що висока частка зруйнованих закладів у Запорізькій області може відображати відмінності у класифікації «зруйнованих», а не «пошкоджених» закладів у різних областях.
6. Див. інформаційні продукти Ініціативи REACH «Моніторинг прибуття і транзиту ВПО (МПТ)» (станом на 27 березня 2023 року) (англійською): <https://www.reachresourcecentre.info/%20search/?search=1&initiative%5B%5D=reach&pcountry%5B%5D=ukraine&rcid%5B%5D=48664&dates=&keywords=>
7. MOM, Звіт про внутрішнє переміщення в Україні, Загальнонаціональне опитування раунд 12: <https://dtm.iom.int/reports/ukraina-zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo-naselennya-0>
8. Таким чином, вперше з початку повномасштабної війни кількість людей, які повернулися до місця їхнього постійного проживання до 24 лютого 2022 року, перевищує кількість внутрішньо переміщених осіб внаслідок війни. За приблизними оцінками MOM, станом на 23 січня 2023 року в Україні налічувалося 5 562 000 осіб, які повернулися до місця свого постійного проживання, порівняно з 5 352 000 ВПО.
9. Загальнонаціональна зустріч підкластера з питань захисту дітей, 28 лютого 2023 року: (бракує посилання в тексті/ the link is missing here)
10. Цитата одного з батьків узагальнює цю проблему: «Коли [він] ходив до школи, йому було легше. Йому постійно допомагав асистент, який завжди був готовий допомогти йому зосередитися та направити його. Вони залишили лише заняття з логопедом. Допомогу психолога було відмінено, вони сказали, що немає фінансування».
11. Глибинні інтерв'ю з батьками дітей з інвалідністю надали інформацію, яка може бути застосовна до ширшого кола учнів. Однак, з огляду на те, що глибинні інтерв'ю з батьками дітей, які не мають інвалідності, не проводилися, неможливо встановити застосовність цих висновків до ширшої спільноти учнів.
12. Наразі розуміння впливу зривів, пов'язаних з війною, з точки зору втрат або прогалин у навчанні є обмеженим. Однак,

очевидно, що МОН планує провести загальнонаціональне дослідження на цю тему: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3673619-minosviti-planue-provesti-vimiruvanna-osvitnih-rozriviv-navcalnih-rezultativ-skolariv.html?fb>

13. Серед згаданих платформ були Zoom, Googleclass, Teams, Meet, Нові знання, LearningApps, Всеосвіта, На Урок, Robus, Classtime, Wizer.me, Padlet, Jamboard.

14. За інформацією Команди підтримки реформ МОН, станом на січень 2023 року платформа «EdWay» запропонувала 462 можливості професійного розвитку для вчителів як від громадських та неурядових організацій, так і приватних структур. Ця інформація надійшла від Команди підтримки реформ Міністерства освіти і науки України, яка є групою українських фахівців, які не є державними службовцями та які надають цільову підтримку Міністерству у впровадженні освітньої реформи та реформи державного управління. Команда була створена відповідно до наказу Міністерства освіти і науки від 17.04.2019. Детальніше: <https://mon.gov.ua/ua/komanda-pidtrimkireform-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini> (посилання недійсне/ invalid link)

15. Предмет «Українська мова та читання» розрахований лише на учнів початкової школи.

16. За відсутності дотацій у 2023 році Нова українська школа (НУШ) цього року не забезпечуватиме вчителів друкованими підручниками. Нова українська школа (НУШ) – це стандарт шкільної освіти, який був прийнятий у 2017 році та поступово впроваджується від рівня початкової до середньої освіти і передбачає реформування галузі загальної середньої освіти відповідно до нових принципів навчання, що базуються на формуванні компетентностей, необхідних для успішної самореалізації у суспільстві. Детальніше: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

ПРО ІНІЦІАТИВУ REACH

Метою Ініціативи REACH є створення інформаційних ресурсів та продуктів, які допомагають суб'єктам гуманітарної допомоги приймати рішення на основі фактичних даних в умовах надзвичайних ситуацій, відновлення та розвитку. Методології, які використовують фахівці REACH, включають збір первинних даних та поглиблений аналіз, а вся діяльність здійснюється через міжвідомчі механізми координації допомоги. REACH – це спільна ініціатива організацій IMPACT Initiatives, ACTED та Навчального і науково-дослідного інституту – Програми ООН з використання супутникової інформації в оперативних цілях (UNITAR-UNOSAT).

